

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 02.06.2004, sp. zn. 29 Odo 310/2002, ECLI:CZ:NS:2004:29.ODO.310.2002.1

Číslo: 46/2005

Právní věta: Lhůta k podání odvolání proti opravenému výroku rozhodnutí a proti výrokům na něm závislým se účastníku řízení nově otevírá jen tehdy, je-li důsledkem takové (byť i nevýznamné) opravy obsahová změna výroku z hlediska práv a povinností, jež po opravě vymezuje. Uvedené platí i tehdy, bylo-li původní rozhodnutí již přezkoumáno v odvolacím řízení na základě dříve podaného odvolání a odvolací soud je jako věcně správné potvrdil. Jestliže usnesení, jímž soud prvního stupně opravil chyby v psaní a v počtech, nebo jiné zjevné nesprávnosti výroku svého rozsudku (§ 164 o. s. ř.), nabylo právní moci, vychází soud, který rozhoduje o odvolání proti opravenému rozsudku, z toho, že práva a povinnosti účastníků byla rozhodnutím soudu prvního stupně ustavena způsobem, který odpovídá znění rozsudku po provedené opravě a zákonností opravy (důvodností vydání opravného usnesení) se již zabývat nesmí.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 02.08.2004

Spisová značka: 29 Odo 310/2002

Číslo rozhodnutí: 46

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Řízení před soudem

Předpisy: § 164 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 204 odst. 1 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 218 odst. 1 písm. c) předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Okresní soud v Českém Krumlově rozsudkem ze dne 10. 9. 1998 určil, že „vlastníkem stavby M. K. na parcele č. 1975 v k. ú. K., kolaudované rozhodnutím Městského úřadu v K., odbor výstavby, územního plánování a životního prostředí ze dne 8. 3. 1995, je žalobce J. P., vystupující pod obchodním jménem F. C., se sídlem Č. K., H. 289“ (první výrok), a dále rozhodl, že „žalovaný je povinen vyklidit a vyklizený odevzdat navrhovateli objekt M. K. na parcele č. 1975 v k. ú. K. kolaudovaný shora uvedeným rozhodnutím“ (druhý výrok), a uložil žalované zaplatit žalobci náklady řízení ve výši 6910 Kč (třetí výrok).

K odvolání žalované Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 14. ledna 1999, č. j. 8 Co 3104/98-144, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

Usnesením ze dne 13. 7. 2001 O k r e s n í s o u d v Českém Krumlově opravil svůj rozsudek ze dne 10. 9. 1998 tak, že v prvním a druhém odstavci výroku číslo parcely, na níž leží M. K., správně zní 1975/2, v prvním odstavci výroku datum rozhodnutí Městského úřadu v K. – odboru výstavby územního plánování a životního prostředí správně zní 8. 3. 1996 a číslo popisné sídla žalobce správně zní H. 298.

Usnesením ze dne 2. 11. 2001 K r a j s k ý s o u d v Českých Budějovicích – poukazuje na ustanovení § 164, § 204 odst. 1 a § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř. – odmítl odvolání žalované proti rozsudku okresního soudu ze dne 10. 9. 1998, ve znění jeho opravného usnesení ze dne 13. 7. 2001 (první výrok), a rozhodl, že žalobce nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (druhý výrok). Odvolací soud dospěl k závěru, že ačkoliv se opravné usnesení týká výroku rozhodnutí, šlo o opravu vad, které nemají jakýkoliv vliv na právní postavení účastníků. V takovém případě nenastávají účinky předvídané ustanovením § 204 odst. 1 o. s. ř. a nová lhůta k podání odvolání proti opravenému rozhodnutí od doručení opravného usnesení neběží. Co do chyby v označení čísla parcely odvolací soud uvedl, že žalobce v průběhu sporu nikdy nezměnil žalobní návrh a jím použité označení parcely (č. 1975) se prolíná celým řízením od žaloby až po opravovaný rozsudek. Otázka přesného označení parcely by měla svůj význam pouze ve vykonávacím řízení, rozsudek však již byl vykonán bez ohledu na tuto možnou nepřesnost. Jestliže okresní soud tuto nepřesnost odstranil, pak je otázkou, zda bylo postupováno v souladu s procesními předpisy a zda nebylo rozhodnuto nad rámec žalobního petitu. Nicméně, opravné usnesení je pravomocné a tato otázka již nemůže být odvolacím soudem řešena. Zbýlé dvě vady výroku jsou podle odvolacího soudu právně bezvýznamné, neboť uvedení data kolaudačního rozhodnutí ve výroku a čísla popisného sídla žalovaného (správně žalobce) není nezbytné. Tyto nadbytečné údaje nemohou – je-li k odstranění nepřesností v nich obsažených vydáno opravné usnesení – založit nový běh odvolací lhůty ve smyslu ustanovení § 204 odst. 1 o. s. ř. Odvolání tedy směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není přípustné.

Žalovaná podala proti usnesení odvolacího soudu (a to výslovně proti všem jeho výrokům) včasné dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 239 odst. 3 o. s. ř., namítajíc, že jsou dány dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 písm. b) a odst. 3 o. s. ř., neboť napadené usnesení spočívá na nesprávném právním posouzení věci a na rozporech se skutečnostmi založenými ve spisech. Konkrétně dovolatelka uvádí, že výklad ustanovení § 204 odst. 1 o. s. ř. nemá oporu v zákoně a přesahuje i rámec občanského soudního řádu. Postupem podle § 164 o. s. ř. totiž okresní soud opravil zjevné nesprávnosti ve výroku svého rozhodnutí a jelikož bylo vydáno opravné usnesení týkající se výroku rozhodnutí, běží podle ustanovení § 204 odst. 1 o. s. ř. nová odvolací lhůta, aniž by toto ustanovení bylo dále jakkoli vymezováno. Dovolatelka se též řídila poučením okresního soudu, kterým bylo odvolání proti usnesení ze dne 13. 7. 2001 připuštěno. Z uvedených důvodů je usnesení krajského soudu založeno na nesprávném právním posouzení věci.

Nad tento rámec dovolatelka podotýká, že odvolací soud ji nesprávně poučil o běhu dovolacích lhůt a příslušnosti dovolacího soudu a že nebyly opraveny a soudem byly přehlédnuty další nesprávnosti rozsudku okresního soudu, na něž dovolatelka upozorňovala a které se sice netýkaly vlastního výroku rozhodnutí, mají však zásadní vliv na právní postavení účastníků sporu. Dovolatelka proto požaduje, aby Nejvyšší soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobce ve vyjádření navrhl dovolání zamítnout, když především upozornil, že dovolání je nutno projednat podle dosavadních právních předpisů (nikoliv – jak se naznačuje obsahem dovolání – podle stávající úpravy). Odvolací soud správně posoudil charakter opravovaných chyb, když opravným usnesením byly opraveny pouze podružné identifikační znaky předmětu řízení; nemělo tedy vliv na vykonatelnost rozsudku a rozsudek byl navíc již vykonán bez ohledu na tuto procesní nepřesnost. Jediným úmyslem žalované tedy je pokusit se znovu zvrátit řízení, které již bylo pravomocně skončeno.

Podle bodu 17., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001). O takový případ jde i v této věci, jelikož odvolací soud – ve shodě s bodem 15., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb. – odvolání rovněž projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001. Bez zřetele k době vydání opravného usnesení odvolání směřovalo proti rozsudku okresního soudu z roku 1998. Nadto podle bodu 11., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb. platí, že i při opravě rozhodnutí vydaných přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se postupuje podle dosavadních právních předpisů.

Jelikož dovolatelka podala dovolání výslovně proti všem výrokům napadeného usnesení, zabýval se Nejvyšší soud nejprve přípustností dovolání proti výroku o nákladech odvolacího řízení. Tento výrok není měnicím ani potvrzujícím usnesením odvolacího soudu, takže dovolání proti němu neplyne z ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř. ani z ustanovení § 239 o. s. ř. Nejde rovněž o žádný z případů výslovně vypočtených v ustanovení § 238a odst. 1 o. s. ř. pod písmeny b) až f).

Vady řízení vypočtené v ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. pak nejsou dovoláním namítány a nepodávají se ani ze spisu. Tento závěr s sebou nese konečné posouzení dovolání proti označenému výroku napadeného usnesení jako nepřípustného. Ne j v y š š í s o u d je proto podle § 243b odst. 4 a § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř. v této části odmítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovolání proti výroku napadeného usnesení, jímž bylo odvolání odmítnuto, je přípustné podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř., není však důvodné.

Existenci zmatečnostních vad řízení ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. Nejvyšší soud již dříve vyloučil a jelikož dovoláním nejsou tvrzeny a ze spisu neplynou ani jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), Nejvyšší soud soustředil dovolací přezkum k prověření správnosti právního posouzení věci odvolacím soudem (dle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.) co do účinků opravy výroků rozsudku soudu prvního stupně.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 204 odst. 1 o. s. ř. odvolání se podává do patnácti dnů od doručení rozhodnutí u soudu, proti jehož rozhodnutí směřuje. Bylo-li vydáno opravné usnesení, běží tato lhůta znovu od doručení opravného usnesení.

Ustanovení § 164 o. s. ř. pak v rozhodné době určovalo, že předseda senátu opraví v rozsudku kdykoliv i bez návrhu chyby v psaní a v počtech, jakož i jiné zřejmé nesprávnosti. Týká-li se oprava výroku rozhodnutí, vydá o tom předseda senátu opravné usnesení, které doručí účastníkům; přitom může odložit vykonatelnost rozsudku na dobu, pokud opravné usnesení nenabude právní moci.

Nejvyšší soud především poznamenává, že nabylo-li usnesení, jímž soud opravil chyby v psaní obsažené ve výroku jeho rozsudku, právní moci, nepřísluší (jak správně uzavřel odvolací soud) soudu v další fázi řízení (v řízení o odvolání proti opravenému rozsudku) zkoumat důvodnost (opodstatněnost) provedené opravy. V tomto směru Nejvyšší soud v podrobnostech odkazuje též na usnesení uveřejněné pod číslem 49/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „R

49/2003“), v němž formuloval a odůvodnil závěr, podle kterého, týká-li se oprava výroku rozhodnutí, lze odvolání proti opravnému usnesení odůvodnit zásadně jen tím, že nejsou splněny předpoklady pro jeho vydání, tedy, že zde není důvod k opravě, jelikož to, co je opravováno, není chybou v psaní, v počtech ani jinou zřejmou nesprávností. Odtud pak plyne i závěr opačný, totiž ten, že je-li zkoumání důvodnosti provedené opravy vyhrazeno opravnému prostředku (odvolání) proti opravnému usnesení, pak logicky nemůže tytéž otázky znovu zkoumat soud v řízení o odvolání proti opravenému rozhodnutí ve znění opravného usnesení. To platí tím více, že podle usnesení Nejvyššího soudu uveřejněného pod číslem 5/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek je proti usnesení, jímž se ve smyslu § 164 o. s. ř. opravuje výrok rozhodnutí, odvolání přípustné, i když zákon proti opravovanému rozhodnutí odvolání nepřipouští. Nabude-li tedy usnesení, jímž soud opravil výrok rozsudku, právní moci, vychází soud, který rozhoduje o odvolání proti opravenému rozsudku, z toho, že práva a povinnosti účastníků byla rozhodnutím soudu prvního stupně ustavena způsobem, který odpovídá znění rozsudku po provedené opravě (a zákonností opravy se již zabývat nesmí). V usnesení uveřejněném pod číslem 31/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek dále Nejvyšší soud vysvětlil, že lhůta k podání odvolání běží znovu od doručení opravného usnesení jen tehdy, směřuje-li odvolání právě jen proti výroku usnesením podle § 164 o. s. ř. opravenému, případně proti výroku, který je na opraveném výroku závislý.

Odvolacímu soudu však je třeba dát za pravdu i v tom – a dovolatelka se mýlí, usuzuje-li jinak – že z povahy věci plyne, že ne každá oprava chyby v psaní ve výroku soudního rozhodnutí má (musí mít) za následek nové otevření lhůty k podání odvolání proti opravenému rozhodnutí, jak je předjímá ustanovení § 204 odst. 1, věty druhé, o. s. ř. Opačný výklad (jakkoliv se opírající o text zákona, který v daném směru příslušné procesní postupy nerozlišuje) – totiž ten, že možnost podání odvolání otevírá každá oprava výroku rozhodnutí, bez zřetele k tomu, o jakou chybu v psaní jde – by ve své podstatě vedl k popření smyslu institutu opravného usnesení, sloužícího k ochraně účastníků před obsahovými změnami výroků vydaného rozhodnutí (jakkoliv opodstatněnými), provedenými soudem v době po uplynutí lhůty k podání odvolání proti opravovanému rozhodnutí.

Jinak řečeno, lhůta k podání odvolání proti výroku rozhodnutí opravenému opravným usnesením soudu (a proti výročkům na něm závislým) se účastníku řízení nově otevírá jen tehdy, je-li důsledkem takové (byť i nevýznamné) opravy obsahová změna výroku z hlediska práv a povinností, jež po opravě vymezuje (v porovnání se stavem před opravou), nebo nebylo-li rozhodnutí ve znění před opravou v důsledku takové chyby v psaní materiálně vykonatelné. Uvedené platí i tehdy bylo-li (jako v tomto případě) rozhodnutí s chybami v psaní již přezkoumáno v odvolacím řízení na základě dříve podaného odvolání a odvolací soud, který chyby v psaní přehlédl, takové rozhodnutí jako věcně správné potvrdil. Tam, kde se chyba v psaní projevuje jen formálně (např. vynecháním spojovací částky, vadným rozdělením slova, špatným umístěním nebo užitím členících znamének či prostým překlepením), nikoliv však obsahově, nebude její oprava důvodem pro nové otevření lhůty k podání odvolání proti opravovanému výroku.

Zbývá určit, jak obecně správná východiska, z nichž odvolací soud vyšel, dopadají do poměrů zkoumané věci.

V dané věci opravované výroky rozsudku soudu prvního stupně (první a druhý výrok) v postavení závislých výroků nejsou, charakterem provedených oprav se proto Nejvyšší soud zabýval u každého z těchto výroků samostatně.

Odvolacímu soudu lze přisvědčit v úvaze, že novou lhůtu k podání odvolání (možnost podat odvolání znovu) nezakládala oprava prvního výroku rozsudku v části, jež se týkala identifikace žalobce číslem popisným v adrese jeho sídla (chyba v psaní tkvěla v přehození číslic 8 a 9 tak, že namísto správného čísla „298“ se ve výroku objevilo číslo „289“). Uvedené je dáno jednak povahou daného výroku coby výroku určovacího, jednak tím, že přesná, úplná a správná identifikace žalobce byla uvedena v

záhlaví rozsudku a že žalobce byl dotčeným výrokem nezaměnitelným způsobem identifikován ostatními tam uvedenými údaji (zvláště pak svým jménem a příjmením). Ve světle podaného výkladu nebyla tato oprava prvního výroku rozsudku jeho obsahovou změnou a dotčená chyba v psaní podle přesvědčení Nejvyššího soudu nebyla též na překážku vykonatelnosti onoho výroku (výkonem rozhodnutí o určení vlastnického práva k nemovitosti se v daných souvislostech rozumí záznam vlastnického práva ke stavbě do katastru nemovitostí).

Týž charakter má chyba v psaní spočívající v tom, že namísto správného roku „1996“ bylo v prvním výroku rozsudku kolaudační rozhodnutí Městského úřadu v K. označeno jako vydané v roce „1995“. Ani oprava tohoto překlepu nezaložila obsahovou změnu rozsudku a dotčená chyba v psaní podle přesvědčení Nejvyššího soudu ani zde nebyla na překážku vykonatelnosti prvního výroku; bez zřetele k onomu překlepu totiž bylo rozhodnutí ostatními ve výroku uvedenými údaji opět označeno nezaměnitelným způsobem. Je zde identifikováno svou povahou (coby rozhodnutí, jímž byla kolaudována stavba M. K.), dále orgánem, který je vydal (Městský úřad v K., odbor výstavby, územního plánování a životního prostředí), a zejména číslem jednacím.

Zbývá vypořádat se s chybou v psaní spočívající v tom, že stavba M. K., k níž žalobce žádal určit vlastnické právo (první výrok), a jejíhož vyklizení se domáhal (druhý výrok), byla identifikována též prostřednictvím údaje, že leží na parcele č. „1975“, ačkoli správně mělo jít o parcelu č. „1975/2“. Také tato chyba je ovšem chybou v psaní postihující jeden z vícero znaků, jimiž je charakterizována stavba, o kterou byl veden spor (samotná parcela předmětem určení vlastnického práva nebyla), a které byly způsobilé nezaměnitelně identifikovat stavbu i bez vazby na onen chybný údaj. I v tomto případě proto Nejvyšší soud přitakal závěru odvolacího soudu, že uvedená oprava nezakládala možnost dovolatelky znovu se odvolat proti opravenému rozsudku ve smyslu ustanovení § 204 odst. 1, věty druhé, o. s. ř.

Namítá-li dovolatelka, že odvolání proti opravenému rozsudku podala i proto, že se řídila poučením okresního soudu, kterým bylo odvolání proti usnesení ze dne 13. 7. 2001 připuštěno, pak zjevně zaměňuje přípustnost odvolání proti opravnému usnesení s přípustností odvolání proti rozsudku, jehož výroky byly tímto opravným usnesením opraveny. Potud Nejvyšší soud dovolatelku opět v podrobnostech odkazuje na závěry, jež k danému tématu přijal v R 49/2003, jakož i na výklad, který podal výše o rozsahu otázek, jež se otevírají odvolacímu přezkumu, je-li podáno jen odvolání proti opravenému rozhodnutí, a nikoliv (též) odvolání proti opravnému usnesení. V R 49/2003 Nejvyšší soud mimo jiné uvedl, že začíná-li v důsledku vydání opravného usnesení znovu běžet lhůta k podání odvolání proti opravenému rozhodnutí nebo jeho opravené části, musejí být účastníci řízení též znovu poučeni o možnosti podat v příslušné lhůtě proti opravenému (výroku) rozhodnutí odvolání. Jestliže se tak nestane, je poučení o odvolání obsažené v opravném usnesení neúplné a tudíž i nesprávné. Z opravného usnesení plyne, že obsahuje pouze poučení o odvolání proti tomuto usnesení, což je v souladu s předchozími závěry Nejvyššího soudu o povaze oprav, takže v tomto směru dovolatelce žádný zavádějící údaj soudem prvního stupně poskytnut nebyl.

K výtce dovolatelky, že soudy přehlédly další nesprávnosti rozsudku okresního soudu, na něž upozorňovala, byť se netýkaly vlastního výroku rozhodnutí, Nejvyšší soud uvádí, že z obsahu spisu je zjevné, že obsah jejího návrhu na vydání opravného usnesení byl opravným usnesením soudu prvního stupně beze zbytku vyčerpán. Má-li dovolatelka za to, že opravu vyžaduje též odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, nic jí nebrání v tom, aby příslušný návrh (o němž bude soud povinen tak či onak rozhodnout) kdykoli podala (srov. § 164 o. s. ř.). Námitky dovolatelky co do tvrzené absence řádného poučení o dovolání v napadeném usnesení nemají pro výsledek odvolacího řízení žádný význam již proto, že Nejvyšší soud shledal dovolání včasným a přípustným.

Dovolatelce se tudíž prostřednictvím odvolacího důvodu dle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. správnost napadeného rozhodnutí zpochybnit nepodařilo, když z pohledu shora popsané argumentace odvolací

soud její odvolání správně odmítl. Dovolání neobstojí ani v rovině dovolacího důvodu dle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. (jež dovolatelka vymezuje odkazem na ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2001). Dovolatelka totiž snesla na podporu závěru o existenci tohoto dovolacího důvodu stejné argumenty jako ty, jež Nejvyšší soud neshledal opodstatněnými při prověrce dovolacího důvodu dle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. (při formulaci konkrétních dovolacích tvrzení mezi jednotlivými dovolacími důvody nečinila rozdíl).

Výrok o náhradě nákladů dovolacího řízení je ve smyslu ustanovení § 243b odst. 4, § 224 odst. 1, § 142 odst. 1 a § 146 odst. 2, věty první, o. s. ř. (per analogiam) odůvodněn jednak tím, že dovolání žalované bylo zamítnuto, jednak tím, že žalovaná z procesního hlediska zavinila i částečné odmítnutí dovolání; žalobci tak vzniklo právo na náhradu účelně vynaložených nákladů dovolacího řízení, jež v dané věci sestávají z odměny za zastupování advokátem v dovolacím řízení.

Předmětem dovolacího řízení bylo usnesení o odmítnutí odvolání, jež je rozhodnutím jen procesní povahy, takže sazba odměny za dovolací řízení (řízení v jednom stupni) se určuje podle ustanovení § 14 odst. 3 a § 15 vyhlášky č. 484/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů částkou 750 Kč. Takto určená sazba se podle § 18 odst. 1 vyhlášky snižuje o 50 %, tj. na částku 375 Kč, jelikož advokát žalobce učinil v dovolacím řízení pouze jediný úkon právní služby (vyjádření k dovolání). Spolu s náhradou hotových výdajů dle § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů ve výši 75 Kč tak dovolací soud přiznal žalobci k tíži dovolatelky celkem 450 Kč.